

Ohannes gratiosu hoc nomine interpretacione terminaciones vel ethimologias excolle non est mei suspicione ratio pareri. Et si ena hoc refutare notissima in aplatu tñ hoc nomine huius cetera dicitur, exen. est enim ipse q[uod]loquit[ur] cui in reliqua romanorum porticu no[n]a. x) nō trascenderunt numeri ad quē ena solus b[ea]tus dicit nomine auctoritate. Inter canonicas ena commentarios h[oc]e nomine vigeat. Iacobum eni[us] iohannem theotomam p[re]fendit nō ex ordine h[oc] ex fratre. Iohes galen vultuani. Iohes hispani. Iohes fauencu. Iohes faveca. Iohes autem. Iohes duo eccl[esi]is hispani. Iohes laquerella celarense. Iohes monachus cardinalis. ego enam q[ui] m[er]itos sum inter duodecim doctores et legum boni mei qui sunt fuisse. Iohes nunc miser co[m]m[uni]cator[es] solus. si me co[m]m[uni]cator[es] deinceps? se ingro forte papirano di gauis occupare in ebraicis. et q[uod] p[ro]pt[er] h[oc] in exordio eiusa sp[irit]us sacerdotis iuris virie possunt tam clarum certum statuē q[uod] dubia multa relinquent excolabili ero. q[uod] in hac p[ar]te lectio vel glosae singula nō p[ro]ficit rimas. Nam etiam in rebus expiis q[uod] natura littera generaliter in eiusa paulatim te impedit a p[ro]ficiere rem. sic et q[uod] te veritas agmine a p[ro]prio p[ar]te astringit postea q[uod] pederet ad quidam pleniori ventans m[er]ita p[ro]uenient. Igitur si hoc excolatio clero[rum] iuris varijs occupat p[er] h[oc] etiam clementia diuinis has clementias glosandas aggredit. Est autem scendit q[uod] iste d[omi]n[u]s iohannes pontificis in d[omi]nioribus et iudicis hominum fugias iusticia amas. Scia magis statua p[ro]fillis. acceptu magnanimitate p[ro]pus ita et bus vocabis. Et haec mutationes nostras et alij qui ad salutacem h[oc] respiciunt die venio in salutacem. D[omi]n[u]s h[oc] pro homini p[ro]videt in quo p[ro]pria aut in duas et lebas in tres veib[us]. In p[ro]pria salutacem v[er]o ibi. q[uod] ibi exordio v[er]o ibi. h[oc] ibi narratio v[er]o ibi. v[er]o ibi omnia h[oc] exordio ad instar nulli exordiū. et scilicet q[uod] de h[oc] exordio ad instar

Inno. iii. 1. gregor. x. narrabat quod stiles q[ua]dā an d[omi]ni t[em]p[or]is vien. et p[ro]prio d[omi]ni p[ro]mulgauit. quibus p[ro]priebat[ur] in iudicis et in leibus. Iohes aut eti[us] b[ea]tus ille p[ro]prio clementia p[ro]misit. p[ro]prio suu cum exordio. Sed cum habeamus tria exordia. gregor. re. bonifacij. viii. et Iohes. viii. in quo differat videtur. Dico q[uod] gregorius in suo exordio p[ri]ncipaliter ostendit qualiter emanante us p[ro]prium ipsius iuris effectu. ut ibi p[ro]prium dicit. bonifacij. in suo exordio recognovit q[uod] ex rebito regnum sibi consiliis habet incedere sicut etiam comodis. qui dicit se solliciter facit noua iura redire et antria vel lato. ut collat ipsorum literes et scandalata. Iohes autem in hoc exordio volebat excusae multiplicatores sibi et columnis q[ui]bi p[ro]uidit ecclesiastes. vi. et sic dicit. facti est stiles et volumina et libros nullus est h[oc]m[is]. Dicit q[uod] p[ri]ncipis auctas necrit et p[ro]prio duo. p[ro]prio q[uod] ins p[ro]latus q[ui]nti[us]q[ue] maturitate certe et clavis p[ro]prio non sufficit calix emerget[ur]. p[ro]prio q[uod] oportuna est etiam p[ri]ncipis. Secundum q[uod] h[oc] p[ro]minus ad malum nature facies subuerit. p[ro]prio q[uod] necrit et p[ri]ncipis p[ro]tas ad m[er]itatas virtutes et via et extirpanda p[ro]cer[er] ergo q[uod] in his tribus exordiis nulla et m[er]itato supfluitas vel reperitur. quoniam aut exordiis p[ro]prio p[ro]dicta suematis per se patet. Iuris humani p[ro]sternit h[oc] canonum vel ciuile vel honorabile vel m[er]itale naturale vero vel diuum morale est immutabile. et d[omi]n[u]s in p[ro]prio. Et est p[ro]fectus q[uod] manavit ab illo q[uod] est p[ro]fetus et non nouit imp[er]fectum op[er]e. de b[ea]tis maiores

KOZGOBO OKNJIGAH IN KNJIŽNICAH PIŠEJO ARHIVI

Knjižnica Janka Glazerja Ruše,
16.-31. oktober 2020

Avtorica razstave:

mag. LILIJANA URLEP (NADŠKOFIJSKI ARHIV MARIBOR)

mendat actum clementis illius et propria tarditatem excolans. Papa et ammirabilis. dicit a p[ro]prio q[uod] est miratio ammiratio. et vere ammirabilis. q[uod] vices et mertis gerit inde dicit ille agilicus in poesia nostra p[ro]stuporandi. et cetera fine q[uod] maria etea nec d[omi]n[u]s nec h[oc] q[uod] noster es me[us] vera etymologia vero nomis ei. p[ro]prio patru. Consonas. iii. vi. erit ante iste sole emanauerit an d[omi]n[u]s ve iudicet. ducimus de nimis. et q[uod] sententia ex eo frequenter relique omnes in d[omi]n[u]o vel post d[omi]n[u]o. ve in iparum supercombi parabit. Decidit ac[ter] p[ro]prium gregorij. re. In vnu volumen. non tamen ibi noster libri. unde male dicit q[uod] allegat. vnu librum. Nam si sub nomine libri apposuit iste q[uod] emanauerit post copulacionem secundum motu inscripsit. It[em] sole emanauerit ut fecit in p[ro]leto sive. Dic. non p[ro]prio q[uod] in h[oc] dicit. Soties. p[ro] forma vnu etea. sic xx vi. q[uod] soties alibi p[ro] longo et de soties. et alibi p[ro] capitali. vnu etea. et h[oc] alibi. p[ro] previo posco de plenariu et h[oc] et xxi. di. clerorum. in p[ro]prio. De medio. et de hac vita q[uod] qua[er]e dicatur. mediu[m] h[oc] et xxi. et q[uod] in h[oc] aut vita. Non impluit. contigit p[ro]prio. et in. Permittere. et forsitan ecce agere oia. n. q[uod] h[oc] aut isto mediro facit aut suo p[ro]missu sibi sicut. ex vnu q[uod] vnu nec m[er]ito nec ido. Copiandu. q[uod] est brevis et vnde de hoc d[omi]n[u]s. Reg. dispensatio. li. vi. C[on]cernit. et ceterum h[oc] vel obsecratur. Dicendum. d[omi]n[u]s ergo successor p[ro]ficeret factum p[ro]decessoru. xii. q[uod] vnu. q[uod] io. hec. di. c. n. de. s[ecundu]m. vnu de h[oc]. et xii. q[uod] in h[oc] episcopas.

Pogled v katalog škofijske knjižnice v Šentandražu na Koroškem, v kateri so se nahajale po vsebini zelo raznolike knjige, med njimi Slomškova in Valvazorjeva dela.

NŠAM, Zgodovinska knjižnica, Zimmermannov knjižni katalog

Zgodovina knjig in zasebnih knjižnic na Štajerskem sega v srednji oziroma novi vek. V tem obdobju so začele nastajati plemiške in cerkvene (škofijske, samostanske, župnijske) knjižnice. Med cerkvenimi knjižnicami ima posebno mesto zgodovinska knjižnica lavantinskih škofov, ki jo je škof Slomšek leta 1859 prenesel v Maribor. Knjižnica, ki se danes nahaja v Nadškofijskem arhivu Maribor, hrani dragoceni zbirki rokopisnih kodeksov in inkunabul.

Nadžupnijska knjižnica v Vuženici, ki jo je uporabljal škof Slomšek (foto: Vili Rezman)

Omembna knjig v zapuščinskem inventarju hoškega župnika Janeza Martina Wagenringa iz leta 1587: ena najstarejših omemb knjig in knjižnic na štajerskih tleh.

NŠAM, Župnijski fondi, Hoče, šk. 13

Najstarejša inkunabula na slovenskih tleh: Konstitucije papeža Klemna V. iz leta 1460, natisnjena na pergament.

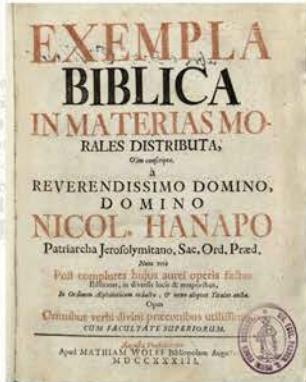
NŠAM, Zbirka raritet in inkunabul

ZGODBA SE JE ZAČELA ODVIJATI ŽE STOLETJA NAZAJ

Nekatere starejše rokopisne in tiskane knjige imajo ohranjene originalne srednje ali novoveške vezave.

NŠAM, Zbirka raritet in inkunabul

Knjiga iz šentpetrske knjižnice, označena z župnijskim žigom.

NŠAM, Zgodovinska knjižnica

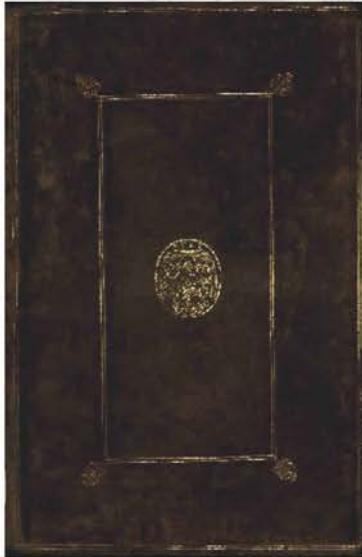

Zapuščinski inventar šentpetrskega oz. malečniškega župnika Jurija Borečiča iz leta 1639. Umrl je zapustil 24 knjig, večinoma teološka in zgodovinska dela.

NŠAM, Župnijski fondi, Sv. Peter pri Mariboru – Malečnik, šk. 53

V 18. stoletju se v Rušah knjige omenjajo v zapuščinskem inventarju župnika Henrika Žige Jamnika iz leta 1747. Umrl je zapustil 25 knjig, 7 slik in še nekaj drugih dragocenosti.

NŠAM, Župnijski fondi, Hoče, šk. 50

ihs
Märtyrer
Lüdorff

Samostanske knjižnice so bile pogosto zelo bogate. Ob ukinitvi samostanov so se številne knjižnice porazgubile, zato je ohranjeno gradivo toliko bolj dragoceno.

Kronika dominikanskega samostana v Radljah.

NŠAM, Zborka raritet in inkunabul

Sredi 18. stoletja so imeli knjižnico tudi pri znameniti božjepotni cerkvi sv. Frančiška v Radmirju, kjer so bralce spodbujali, naj knjige uporabljajo v dober in plemenit namen.

NŠAM, Zgodovinska knjižnica

V cerkvenih virih se omenajo tudi slovenske knjige. V vizitacijskem zapisniku iz leta 1733 je pri podružnični cerkvi sv. Jakoba pri Lavamündu navedena evangelijška knjiga v slovenščini.

NŠAM, Škofijska pisarna,
F 61 – vizitacije, šk. 3/3

PESTRO DOGAJANJE V 18. STOLETJU

Omembe knjig in knjižnic so v arhivskih virih iz 18. stoletja precej pogoste. Knjige so kupovali tako škofje in plemiči kot tudi župniki večjih ter manjših župnij. Številni naročniki so sodelovali tudi pri oblikovanju zunanjega videza ali vezave knjig. Žal je usoda številnih knjig in knjižnic danes neznana.

Supralibris lavantskega škofa Karla Filipa grofa platnicah liturgične knjige, katere paročnik je bil.

NŠAM, Zgodovinska knjižnica

Kronika dominikanskega samostana v Radljah ali Marenberška samostanska kronika, ki so jo vodile dominikanke same, vsebuje podatke o zgodovini samostana, biografije nun in tudi notne zapise.

NŠAM, Zbirka raritet in inkunabul

Med pleniškimi lastniki knjig je bil tudi Janez Viljem grof Wurmbrand-Stuppach (1687–1750), državnik in zgodovinar. Del knjig iz njegove knjižnice se danes nahaja v nadškofijskem arhivu v Mariboru.

NŠAM, Zgodovinska knjižnica

Po župnijah so nastajale župnijske kronike, pomemben vir za cerkveno in krajevno zgodovino.

Osnutek Slomškove Vuzeviške kronike.

NŠAM, Zapusčine škofov, Slomšek, Anton Martin

V urbarjih so zapisane dajatve, ki so jih podložniki morali plačevati svojemu zemljiskemu gospodu.

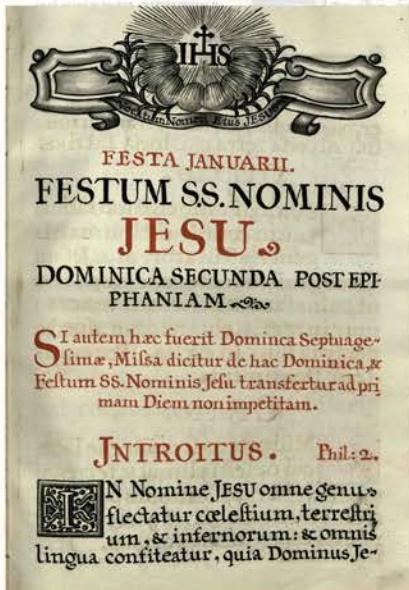
Urbar beneficia zorničarjev v Slovenj Gradcu iz leta 1527 je eden najstarejših urbarjev na Štajerskem.

NŠAM, Župnijski fondi, Slovenj Gradec

Kronika ali knjiga podružničnih cerkva župnije Šmartno pri Slovenj Gradcu iz konca 15. stoletja je eden redkih iluminiranih srednjeveških rokopisnih kodeksov, nastalih na naših tleh.

NŠAM, Zbirka kodeksov

FESTA JANUARII.

FESTUM SS. NOMINIS
JESU.
DOMINICA SECUNDA POST EPI-
PHANIAM.

Si autem hæc fuerit Dominica Septuagesima, Misericordia dicitur de hac Dominica, & Festum SS. Nominis Iesu transfertur ad primam Diem non impetratam.

JNTRUITUS. Phil. 2.

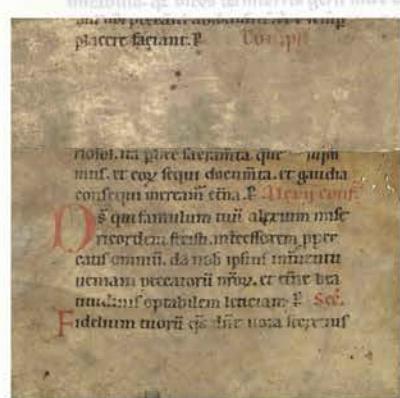
In nomine Iesu omne genu sive reflectatur celestium, terrestrium, & inferorum: & omnis lingua confiteatur, quia Dominus Je-

USTVARJENO IN USTVARJENO TER IZGUBLJENO

Pri številnih ustvarjalcih, tako cerkvene kot posvetne proveniente, so nastajale unikatne rokopisne knjige na čelu z matičnimi knjigami, urbarji, kronikami, delovodniki, zemljiskimi knjigami itd., ki se danes večinoma hranijo v arhivih in so zaradi svoje unikatnosti važen in nepogrešljiv vir za zgodovino. Skozi stoletja so se izgubila številna dela.

Liturgična knjiga, ki jo je za pastoralne namene dal sestaviti lavantinski škof Janez III. Krstnik Thurn-Valsassina in Taxis okoli leta 1760.

NŠAM, Zgodovinska knjižnica

Razni fragmenti, uporabljeni v vezavah novoveških tiskov in rokopisov, pričajo o bogati srednjeveški dediščini, ki žal ni ohranjena v celoti.

NŠAM, Župnijski fondi, Sv. Peter pri Mariboru – Malečnik, urbarji

Poročna in mrliska matična knjiga župnije Ruše iz začetka 18. stoletja, ki je dolgo veljala za izgubljeno.

NŠAM, PMK Ruše
1692–1737 + MMK Ruše
1681–1745

KO ZGODOBO O KNJIGAH IN KNJIŽNICAH PIŠEJO ARHIVI